

ENKÄTREDOVISNING

Kartläggning om systematisk uppföljning av barn och unga i samhällsvård

SLUTVERSION, FEBRUARI 2012

Förord

Den här rapporten är ett arbetsmaterial om systematisk uppföljning, närmare bestämt om hur socialtjänsten följer upp sin verksamhet av barn och unga placerade i familjehem och HVB. Arbetsmaterialet är ett underlag för det fortsatta utvecklingsarbetet inom ramen för satsningen på regionala utvecklingsledare inom den sociala barn-och ungdomsvården. Satsningen ingår som en del av överenskommelsen 2011 mellan regeringen och SKL om stöd till en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten och angränsande delar inom hälso- och sjukvården.

Kjerstin Bergman, nationell projektledare

Sofie Silfverswärd, socionomstuderande

Innehåll

Sammanfattning och slutsatser	5
Syfte, metod och material	5
Vad är verksamhetsuppföljning?	5
Kostnader i fokus och mindre på kvalitet och resultat.....	6
Inmatade uppgifter används inte fullt ut	6
IT-stöd finns men också många problem	6
Hur bedriver kommunerna sitt förbättringsarbete?	6
Många initiativ för att förbättra uppföljningen	7
Hinder i kommunerna	7
Stöd och utvecklingsbehov i kommunerna	8
Hur går vill länen/kommunerna gå vidare?	8
Slutsatser	9
Bakgrund och syfte	11
Syfte	13
Undersökningens genomförande	14
Kommunenkät	14
Sammanställningsenkät	15
Bortfall	15
Metodproblem	15
Definitioner och val av begrepp.....	15
Enkätredovisning	16
1) Redovisade er kommun under senaste året verksamhetsuppföljning där det ingick uppgifter om barn- och unga placerade i familjehem eller HVB?	17
2) Vilka var, under det senaste året, mottagare av verksamhetsuppföljning, avseende barn och unga placerade i familjehem och HVB? (<i>flera svarsalternativ möjliga</i>).....	18
3) VILKA uppgifter redovisades i er verksamhetsuppföljning under det senaste året avseende barn och unga placerade i familjehem eller HVB? (<i>flera svarsalternativ möjliga</i>).....	19
4) VAD bygger uppgifterna i verksamhetsuppföljningen under senaste året på, avseende barn och unga placerade i familjehem och HVB? (<i>flera svarsalternativ möjliga</i>).....	21
5) Finns IT-stöd i er kommun som gör det möjligt att ta ut uppgifter för verksamhetsuppföljning när det gäller barn och unga placerade i familjehem eller HVB?	22

6) Finns stödfunktioner, t.ex. statistikresurser, för att analysera och sammanställa uppgifter för verksamhetsuppföljning när det gäller barn och unga placerade i familjehem eller HVB?	23
8) Vilka hinder finns för att genomföra verksamhetsuppföljning när det gäller barn och unga placerade i familjehem och HVB i er kommun? (<i>flera svarsalternativ möjliga</i>).....	25
10) Planerat utvecklingsarbete kring systematisk uppföljning.....	28
Bilaga 1 – Kommunens enkät	30
Bilaga 2 – Länens sammanställningsenkät	37

Sammanfattning och slutsatser

Systematisk uppföljning av socialtjänstens verksamhet är en viktig del i lokalt kvalitetsarbete och är en förutsättning för en evidensbaserad praktik. Till grund för den systematiska uppföljningen (på gruppnivå) behövs bl. a. enhetlig och strukturerad dokumentation samt kontinuerlig uppföljning på individnivå. Syftet med systematisk uppföljning är att kvalitetssäkra verksamheten och skapa underlag för förbättringsarbete.

I den här rapporten används termerna *systematisk uppföljning* alternativt *verksamhetsuppföljning*.

Syfte, metod och material

Syftet med undersökningen är att få en bild av hur man i kommunerna arbetar med systematisk uppföljning, vilka hinder och möjligheter som finns, samt få fram ett underlag för hur det fortsatta utvecklingsarbetet ska läggas upp och vilket nationellt stöd som behövs på regional/lokal nivå. Undersökningen har genomförts med hjälp av enkäter som via länen/regionerna sänts ut till landets kommuner. I enkätundersökningen har 20 län/regioner deltagit med underlag från 190 kommuner (66%).

Vad är verksamhetsuppföljning?

Majoriteten av kommunerna (85 %) redovisar att man gör någon form av verksamhetsuppföljning, men det finns stora variationer i hur kommunerna definerar begreppet. Det finns t.ex. kommuner som tolkat det som individuell uppföljning medan man i en del kommuner ansett att det är liktydligt med den årliga verksamhetsberättelsen.

Det är främst till politiker som verksamhetsuppföljningen redovisas. Ytterst sällan är brukarna (barn och föräldrar) mottagare av uppföljningen.

Kostnader i fokus och mindre på kvalitet och resultat

De vanligaste uppgifter som redovisas är budget och vårdkostnader, statistikuppgifter (antal barn i placering, placeringsform etc) samt i vilken grad verksamhetens mål uppfyllts. Försvinnande få redovisar resultat av insatserna familjehem och HVB likväl som barnens och föräldrarnas uppfattning om insatserna.

Inmatade uppgifter används inte fullt ut

Uppgifterna till verksamhetsuppföljningarna hämtas i första hand in från kommunernas verksamhetssystem (71%). Därutöver hämtas uppgifterna från Socialstyrelsens officiella statistik (43%), Barns behov i centrum /BBIC (34%) och öppna jämförelser (31%). I flera svar kommenteras det som en brist att alla de uppgifter som finns tillgängliga i BBIC och öppna jämförelser (ÖJ) inte tas till vara. Det kan ha olika förklaringar, t.ex. bristande registrering i dokumentationen (t.ex. BBIC-formulären), att underlagen för dokumentationen behöver förbättras (t.ex. BBIC-formulären), kompetensbrister hos personalen eller IT-tekniska problem.

IT-stöd finns men också många problem

IT-stöd för att kunna ta ut statistik finns i de flesta kommuner (94%) men av dessa kommuner uppger en stor andel (59%) att de inte får ut alla de uppgifter de skulle behöva. Det finns också IT- tekniska problem när det gäller att sammanställa uppgifter från olika källor.

För att ta ut och analysera uppgifter krävs förutom tekniskt stöd också statistikresurser, 33% av kommunerna uppger man att man helt saknar sådant stöd.

Hur bedriver kommunerna sitt förbättringsarbete?

Sammanställningen visar att trefjärdedelar (75%) av kommunerna använder resultaten i sitt förbättringsarbete, varav hälften (49%) uppger att de gör det ”i viss mån”. Det går att anta att det finns stora variationer i svaren ”i viss mån”. De öppna svaren ger inte heller någon vägledning eftersom det överlag saknas kommentarer om hur förbättringsarbetet bedrivs. Någon har kommenterat det med att det är viktigt att konkretisera förbättringsarbetet med praktiska exempel som man kan dela med andra kommuner i länet (”nätverkskommuner”).

Många initiativ för att förbättra uppföljningen

Det pågår en rad olika arbeten i länen för att förbättra verksamhetsuppföljningarna. I några län utvecklas en modell för att följa upp barn och unga i HVB-vård (bygger på UIV uppföljning av vuxna). En modell för brukarmedverkan barn tas fram i form av en forskningscirkel där sju FoU-enheter ingår. Allmänna barnhuset ansvarar för projektet.

I de större kommunerna tycks det finnas verksamhetsutvecklare som gör tillfälliga uppföljningsinsatser kring något tema, t.ex. sammanbrott medan vissa kommuner anställt controllers för att gå igenom arbetsprocesserna m.m. I några kommuner har man inrättat särskilda tjänster i syfte att följa upp placeringarna kontinuerligt.

Hinder i kommunerna

Tidsbrist redovisas som det främsta hindret för att göra verksamhetsuppföljningar. Det beskrivs av flera som ett problem kopplat till en instabil och pressad arbetssituation som innebär att man inte hinner med uppföljningarna. Att uppföljningsarbetet är eftersatt kan också bero på kompetensbrister, det beskrivs t.ex som ”bristande insikt om värdet med uppföljning” och att det saknas såväl kompetens som rutiner för att följa upp verksamheten med fokus på resultat. Nödvändigt stöd och intresse från ledningen för uppföljningen finns inte alltid. Det finns också en stor osäkerhet kring *vad* och *hur* man ska följa upp och av *vem*. Uppföljning kräver analys och statistikkompetens och det är delvis ett område som närmar sig forskning. Det är långt när alla kommuner som har tillgång till den kompetensen.

Det finns behov av metodutveckling av t.ex. relevanta bedömningsinstrument. I dagsläget finns få kvalitetsgranskade bedömningsinstrument tillgängliga, en uppgift som ligger på Socialstyrelsen. Arbeta med bedömningsinstrument kräver ofta utbildning.¹

IT-problemen, som har flera aspekter, handlar främst om att man inte kan ta ut och sammanställa nödvändiga uppgifter från olika källor. Här påtalar flera respondenter att kommunerna måste bli bättre beställare och bättre på att formulera krav på IT-leverantörerna vad man vill ha ut av systemen.

¹ Tilläggas kan också att det f.n. pågår en utredning på Socialstyrelsen (avd för regler och tillstånd) om de rättsliga grunderna för att använda bedömningsinstrument i socialtjänsten. Utredningen förväntas klar under våren 2012 .

Stöd och utvecklingsbehov i kommunerna

- Tydliga riktlinjer/vägledning om vad verksamhetsuppföljningen ska innehålla och hur den ska gå till.
- Stöd i att ta fram användarvänliga system för uppföljning, med fokus på resultat av insatserna HVB respektive familjhem
- Enkäter eller modeller för att få fram barn och ungas respektive föräldrars uppfattning om vården
- Utveckling av den officiella statistiken
- Tillämpbar forskning av vad som är bra för barn utifrån placeringsmiljö
- Utveckling av relevanta och användbara bedömningsinstrument
- Utveckling av BBIC med fokus på statistik
- Stöd i att komma igång med att använda öppna jämförelser i uppföljningen
- Kompetensutveckling för handläggare vid utredningsenheter för att skapa stabilitet i personalgrupperna och tid för uppföljningsarbetet
- Satsa på specialister på verksamhetsuppföljning eller ge någon möjlighet att arbeta koncentrerat med uppföljning.
- Ledningen – chefer och politiker - behöver ha bättre kunskap om verksamhetsuppföljning för att styra och säkra arbetet
- Stöd när det gäller beställning och krav på IT-leverantörerna för att få fungerande IT-system som gör det möjligt att ta ut och sammanställa relevanta uppgifter
- Nationellt stöd vad gäller utveckling av metoder och uppföljningssystem
- Få igång samverkan mellan kommun, landsting och universitet/högskolor.

Hur går vill länen/kommunerna gå vidare?

Kartläggningen ger endast delvis svar på vilka områden som länen/kommunerna vill satsa på i utvecklingsarbetet. Många har avstått från att svara därför att man inte haft mandat att prioritera och av de som svarat anser flera län/regioner att det varit svårt att prioritera eftersom de flesta områden bedöms angelägna.

Drygt hälften av länen (som svarat på frågan) har listat behov av följande *utvecklingsarbeten om systematisk uppföljning* med högst prioritet överst:

- Ta fram relevanta basuppgifter (från t.ex BBIC)
- Resultat av insatsen familjhem
- Resultat av insatsen HVB
- Brukarmedverkan - för att systematiskt hämta in barnens och ungas erfarenheter

- Individuell uppföljning som grund för systematisk uppföljning
- Annat: Kunskapsläget när det gäller placerade barn
- Systematisera personalens erfarenheter

Slutsatser

Systematisk uppföljning av socialtjänstens arbete med barn och unga i samhällsvård är ett område med stora utvecklingsbehov. För att få fram fungerande uppföljningssystem som kan beskriva kvalitet och resultat krävs insatser från såväl lokal som nationell nivå.

Länens avsiktsförklaringar som ligger till grund för utvecklingsarbetet innehåller beskrivningar av planerat utvecklingsarbete, men när det gäller systematisk uppföljning är det mest formulerat i allmänna ordalag. Länen behöver därför konkretisera och ta ställning till vad man vill inrikta sitt utvecklingsarbete på och vilka eventuella prioriteringar man vill göra. Vilket stöd behövs nationellt från SKL? Finns det län som vill samarbeta kring något av utvecklingsområdena? Finns det län som vill ägna sig åt enbart individuell uppföljning?

En del lovvärt utvecklingsarbete kring systematisk uppföljning är redan igång i vissa län med stöd av FoU-enheter, det gäller dels utvecklingen av en modell för uppföljning av barn och unga i HVB dels projektet om brukarmedverkan barn.

När det gäller kompetensutveckling, är det främst en fråga för kommunerna själva och/eller gemensamt i länet att initiera t.ex. i samverkan med en högskola. Det finns exempel från något län där man arbetar för att ta fram en barnmagister i samarbete med en högskola. Det finns också exempel på kommuner som organiserat arbetet med systematisk uppföljning genom att utpeka någon person som har i uppgift att kontinuerligt följa upp de placerade barnen på verksamhetsnivå.

Samarbete mellan kommuner och landsting i länet för att gå samman om resurser och ta del av erfarenheter när det gäller systematisk uppföljning är ett sätt att arbeta med frågan. De regionala stödstrukturerna bör härvid vara en tillgång i utvecklingsarbetet.

Flera av de listade behoven av stöd är uppgifter som ligger på Socialstyrelsen, t ex att tydliggöra föreskrifterna för systematisk uppföljning (ta fram en ny handbok) utveckling av enhetliga termer och begrepp, officiell statistisk och kvalitetsgranskning av bedömningsinstrument. Ett annat område som förutsätter samverkan med Socialstyrelsen är utvecklingen av BBIC-statistiken (att se över BBIC-formulären och lista relevanta variabler som kan ingå i ett uppföljningssystem). Det lokala utvecklingsarbetet behöver därför följa och i vissa fall länkas till det arbete som sker på nationell nivå – eftersom

en avsikt med det lokala arbetet är att ta fram enhetliga uppgifter som kan ingå i ett nationellt system för verksamhetsuppföljning av barn och unga i samhällsvård.

Bakgrund och syfte

Placering av barn i familjehem eller HVB innebär ett stort ingrepp i barnets och föräldrarnas liv. En av socialtjänstens viktigaste uppgifter är därför att se till att placerade barn och unga får god vård och att vården följs upp kontinuerligt. Under senare år har det kommit rapporter och utredningar som visat på bristerna i den vård som samhället ger barn och unga i familjehem och HVB (t.ex. SOU 2009:68, SOU 2011:9).

Individuell uppföljning av enskilda barn och unga är tydligt reglerat i lag och förordning. Däremot är det inte lika tydligt vad uppföljningen av den sociala barn- och ungdomsvården i sig ska innehålla. Krav på att socialnämnden ska följa upp den egna verksamheten finns i kvalitetsparagrafen, 3 kap 3 § Socialtjänstlagen (SoL), som infördes år 1998. Socialstyrelsen har till denna tagit fram föreskrifter SOSFS 2011:9. (nyligen reviderade) Den systematiska uppföljningen liksom säkerhetsarbete (rutiner för risk-och händelsanalys) är en viktig del av kvaliteten i socialtjänsten. Socialstyrelsen kommer under 2012 att ta fram en handbok som tydliggör innebörden i de reviderade föreskrifterna.

Av den handbok som Socialstyrelsen tog fram till tidigare föreskrifter och allmänna råd om kvalitetsledningssystem (SOSFS 2006:11) framgår det att den systematiska uppföljningen bör innehålla information om:

- Klienternas förväntningar och upplevelse av kvalitet
- De sociala insatsernas innehåll och resultat
- Verksamhetens processer och hur de uppfyller gällande mål
- Personalens uppfattning om sin arbetssituation och andra förutsättningar för att utföra socialtjänstens uppgifter

Systematisk uppföljning är en viktig del i utvecklingen av en evidensbaserad praktik (EBP) inom socialtjänsten då den kan bidra till ökad kunskapsbildning och kunskapsstyrning och fungera som underlag för prioriteringar och lokalt förbättringsarbete. (Socialstyrelsen & SKL,

2011, *På väg mot en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten*)
Intressenter för lokal uppföljning är beslutsfattare, personal och brukare, d.v.s. barn och unga och deras vårdnadshavare

Vidare framgår det av den nämnda rapporten att systematisk uppföljning är ett outvecklat område, det sker t.ex. ingen lokal systematisk uppföljning av effekter av insatser. Påfallande är också hur utvecklade kommunernas IT-baserade uppföljningssystem är och att dessa system i mycket begränsad utsträckning integrerar data och erfarenheter från olika källor och uppföljningssystem. Erfarenheter från ASI (Addition Severity Index) visar också att kommunerna har svårigheter att analysera framtagna data och dra slutsatser av resultaten i syfte att åtgärda och förbättra arbetet. En slutsats i rapporten är att det behöver läggas stora resurser framöver för att utveckla system och verktyg för verksamhetsuppföljning och förbättringsarbete. Om inte verksamheter och yrkesgrupper har anpassade uppföljningsverktyg och gemensamt språk för att beskriva klienternas tillstånd och behov samt effekter av insatser minskar möjligheterna att utveckla hållbara strukturer för arbetssätt och metoder. (Socialstyrelsen & SKL 2011)

Systematisk uppföljning av barn och unga i familjehem och HVB är en prioriterad fråga i överenskommelsen mellan SKL och Socialdepartementet om stöd till EBP. I överenskommelsen har det avsatts medel för att möjliggöra anställning av regionala utvecklingsledare med uppgift att bedriva förbättringsarbete i länen inom området. SKL har i uppdrag att samordna och stödja utvecklingsledarna i detta arbete.

Flera län planerar att inleda utvecklingsarbetet med att göra olika kartläggningar av barn i samhällsvård. I det sammanhanget har flera län också ställt frågan om vad som ska ingå i en sådan kartläggning. Under hösten har frågan diskuterats med länen och utvecklingsledarna och resulterat i ett förslag om att genomföra en kartläggning med några länsgemensamma frågor kring systematisk uppföljning.

Därutöver har flera län valt att komplettera med andra frågor om arbetet med placerade barn och unga och göra egna enkäter som underlag för sitt utvecklingsarbete.

Syfte

Syftet med undersökningen är att få en överblick av kommunernas arbete med systematisk uppföljning och vilka resurser och hinder som finns till att bedriva sådan uppföljning av barn och unga placerade i HVB och familjehem. Kartläggningen kan ge underlag för att ta reda på vilket nationellt stöd som länen/regionerna behöver i sitt arbete med systematisk uppföljning . Ett annat syfte är att ge länen underlag för att identifiera olika områden för utvecklingsarbete och hur det fortsatta utvecklingsarbetet kan läggas upp.

Undersökningens genomförande

Kommunenkät

Förslag till en kommunenkät om systematisk uppföljning togs under hösten 2011 fram av SKL. Utvecklingsledarna gavs olika möjligheter att diskutera enkäten dels med projektledningen vid SKL, dels med olika nyckelpersoner i sina län. Synpunkter från kommunerna har hämtats in och bildat underlag för revidering av enkäten. Kommunenkäten kom slutligen att bestå av nio frågeställningar, med fasta svarsalternativt och möjlighet till kommentarer (se bilaga 1).

Kommunenkäten och ett introduktionsbrev skickades ut från SKL till utvecklingsledarna i de 24² regionerna i slutet av oktober 2011 med önskemål om att enkätsvaren skulle vara SKL tillhanda senast den 25 november 2011. Utvecklingsledarna distribuerade enkäten till kommunerna i respektive län/region, vanligen adresserade till IFO-cheferna som bedömdes vara de lämpligaste respondenterna.

Enkäten besvarades på olika sätt beroende på att förutsättningarna varierat i länen, t.ex. om utvecklingsledare hunnit anställas. I de fall utvecklingsledare inte funnits på plats har SKL erbjudit hjälp med att hämta in svar från kommunerna. Inget län har dock ansett att den hjälpen behövts.

Respondenterna har besvarat enkäten per mejl, per telefon eller genom personliga intervjuer. I några län har intervjuerna genomförts i grupp med IFO-chefer eller motsvarande.

² Det finns 21 län/regioner i landet, men Västra Götaland är uppdelat i 4 kommunförbund med var sin utvecklingsledare varför det totala antalet blir 24..

Respondenterna har returnerat enkäten digitalt, per post eller vid personligt möte med länens/regionernas utvecklingsledare.

Sammanställningsenkät

Utvecklingsledarna har haft till uppgift att sammanställa kommunenkäterna i en sammanställningsblankett I blanketten summerade utvecklingsledarna svaren från de deltagande kommunerna. Blanketten avslutas med en fråga som handlar om att ange vad länet i sin helhet vill prioritera vad gäller utvecklingsarbete kring systematisk uppföljning (se bilaga 2).

Bortfall

Kartläggningen är en totalundersökning, men med bortfall från några län/delregioner som inte deltagit i undersökningen. Av de 24 regioner/delregioner har 21 inkommit med sammanställningar. 190 kommuner (66 %) ingår i redovisningen. I vissa län finns ett internt bortfall från kommunerna (se vidare svarsfrekvens s 15).

Metodproblem

Av länens sammanställningar framgår att termen ”verksamhetsuppföljning” kan ha uppfattats på olika sätt av respondenterna. I de fall enkäten besvarades i form av intervjuer (individuellt eller gruppintervjuer) har det funnits möjlighet för utvecklingsledaren att ställa följdfrågor till intervjupersonerna för att få en närmare precisering, till skillnad från om enkäten besvarats av respondenterna på egen hand.

I något län rapporterades svårigheter att tolka fråga 1 ”Redovisade er kommun under det senaste året verksamhetsuppföljning där det ingick uppgifter om barn och unga i familjhem eller HVB?”. Några kommuner tänkte sig att redovisningen av verksamhetsuppföljningen var det samma som en rapport medan andra tänkte sig att uppgifterna är redovisade om de finns dokumenterade systematiskt på individnivå och kan tas fram, t.ex. att de finns i BBIC-formulären.

Definitioner och val av begrepp

Med systematisk uppföljning avses här uppföljning på aggregerad nivå. Det förekommer olika benämningar av systematisk uppföljning av verksamheten. I den här rapporten används termerna *systematisk uppföljning* alternativt *verksamhetsuppföljning*, med utgångspunkt från den lokala nivån.

Enkätredovisning

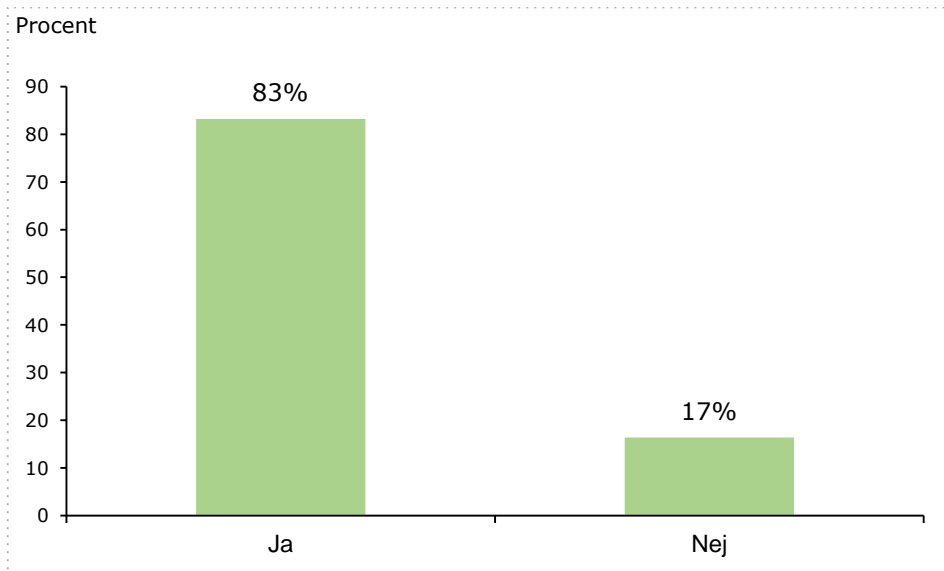
Den nationella redovisningen bygger på de av länen sammanställda enkäterna. Varje fråga redovisas var för sig och efterföljs av en tabell där svaren sammanställs. Under varje tabell finns kommentarer kring resultaten.

	Antal kommuner i länet/regionen	Antal kommuner i länet/regionen som besvarat enkäten	Svarsfrekvens
Stockholm	26	0	0%
Uppsala	8	8	100%
Södermanland	9	9	100%
Östergötland	13	6	46%
Jönköping	13	8	62%
Kronoberg	8	7	88%
Kalmar	12	8	67%
Gotland	1	1	100%
Blekinge	5	4	80%
Skåne	33	18	55%
Halland	6	6	100%
Värmland	16	16	100%
Västmanland	10	8	80%
Dalarna	15	15	100%
Örebro	12	11	92%
Gävleborg	10	9	90%
Västernorrland	7	5	71%
Jämtland	8	8	100%
Västerbotten	15	15	100%
Norrbottn	14	11	79%
Skaraborg	15	5	33%
Fyrbodal	14	12	86%
GR	11	0	0%
Sjuhärad	9	0	0%
Total	290	190	66%

20 län/regioner ingår i undersökningen. Av den totala andelen kommuner (290) i landet ingår 190 (66%) i sammanställningen. Det kan vara värt att notera är att de två större länen/regionerna haft svårigheter att inkomma med underlag, vilket kan bero på att antalet kommuner är stort eller pga att utvecklingsledaren ännu

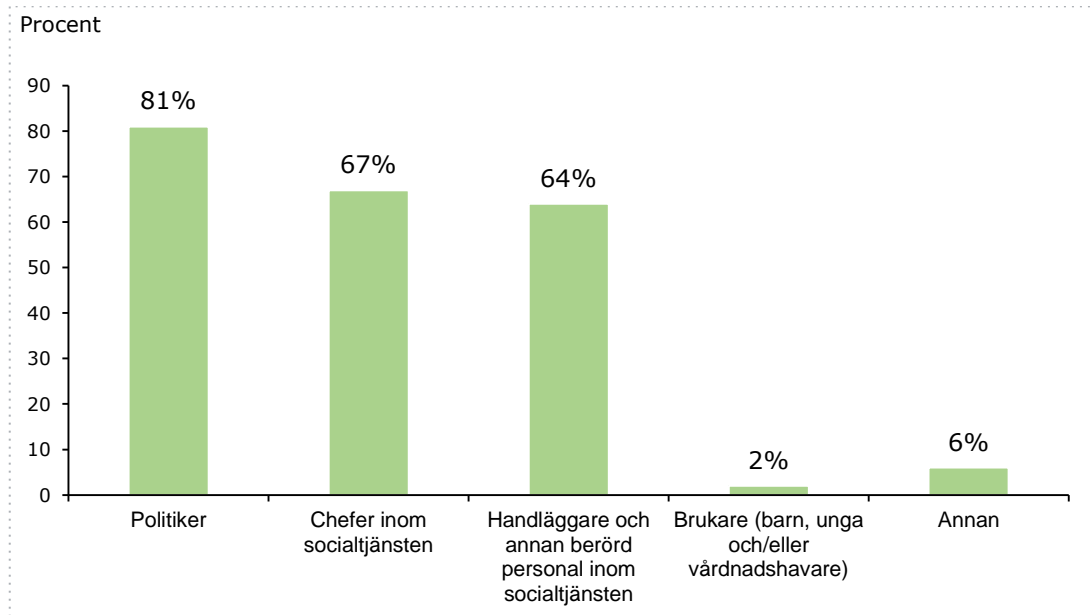
inte anställda. Av de län som kommit in med enkäten har svarsfrekvensen varit mycket god, i åtta län har samtliga kommuner deltagit i arbetet.

1) Redovisade er kommun under senaste året verksamhetsuppföljning där det ingick uppgifter om barn- och unga placerade i familjehem eller HVB?

Enligt regelverket, 3 kap 3 § SoL ska kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras, där en viktig del är uppföljning av verksamheten. Majoriteten av kommunerna (83%) har uppgivit att verksamhetsuppföljning gjorts under det senaste året när det gäller barn och unga som är placerade i HVB eller familjehem. I en mindre andel (15 %) av kommunerna rapporterades det att ingen verksamhetsuppföljning gjordes under det senaste året. Av kommentarerna framgår att det kan bero på att man har svårt att ta ut lokal statistik eftersom man nyligen bytt verksamhetssystem eller IT-leverantör och att det behövs en inkörningsperiod innan man kan ta fram statistik för ändamålet. Det är också viktigt att notera att det i vissa fall varit oklart vad som avses med verksamhetsuppföljning, vilket kan påverka svaren (se metodproblem).

2) **Vilka var, under det senaste året, mottagare av verksamhetsuppföljning, avseende barn och unga placerade i familjehem och HVB?** (flera svarsalternativ möjliga)

Det är främst till politiker (81%) men även till chefer (67%) och handläggare (64%) som verksamhetsuppföljningarna redovisas. Endast ett fåtal kommuner (2%) redovisade resultat av verksamhetsuppföljningen till brukare. Annan (6%) mottagare av verksamhetsuppföljningen kan enligt de öppna svaren vara andra "nätverkskommuner", Socialstyrelsen och Statistiska centralbyrån (SCB). Några kommuner lägger ut sina verksamhetsberättelser (vilket tycks uppfattats som liktydigt med verksamhetsuppföljning) på internet så att de blir tillgängliga för både anställda och allmänheten.

Det varierar med vilka intervall man redovisar verksamhetsuppföljningen. Av de öppna svaren framgår att man i kommunerna tar upp det årligen, ofta i form av en verksamhetsberättelse. Det kan också ske genom månatliga rapporter till politikerna med uppgifter om antal placeringar, placeringsform etc.

3) **VILKA uppgifter redovisades i er verksamhetsuppföljning under det senaste året avseende barn och unga placerade i familjehem eller HVB?** (flera svarsalternativ möjliga)

REDOVISADE UPPGIFTER	Procent	Antal kommuner
Nämndens verksamhetsmål	54%	102
Budget för vårdkostnader	78%	149
Laguppfyllelse	29%	56
Verksamhetens arbetsprocesser	16%	30
Statistik om de placerade barnen/unga	65%	123
Uppgifter vid avslut av placeringen	15%	29
Personalen och deras förutsättningar	26%	49
Resultat av insatsen - HVB	3%	6
Resultat av insatsen – familjehem	5%	10
Barn och ungas uppfattning	8%	16
Vårdnadshavares uppfattning	6%	11
Personalens uppfattning	6%	12
Vårdgivares uppfattning	6%	12
Andra uppgifter	4%	8

De uppgifter som främst redovisas är budget (78%), statistik (Socialstyrelsens officiella statistik) 65% och verksamhetsmål 54%. Det kommenteras i något fall i kritiska ordalag med att det ofta fokuseras på kostnader (vårdkostnader) och mindre på resultat och kvalitet.

Personalens förutsättningar att genomföra sitt arbete redovisas i 26 % av kommunerna och laguppfyllelse i 29 % av kommunerna. (t.ex. genom intern kontroll)

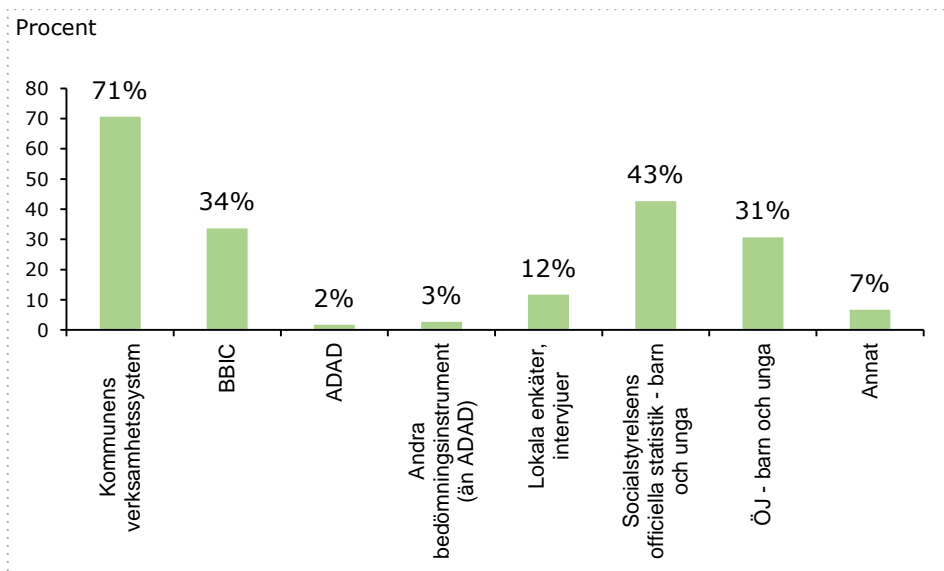
En liten andel av kommunerna (3 resp. 5 %) redovisar resultatet av insatsen HVB- och familjehemsplaceringar. Av de öppna svaren framgår t.ex. att det är område som behöver utvecklas och att det behövs bedömningsinstrument för att kunna mäta resultat av insatserna

Barnens och föräldrarnas uppfattning redovisas också sällan (8 resp 6 %) Av kommentarerna framgår att man tar in brukarnas synpunkter genom enkäter om verksamheten i stort, t.ex. tillgänglighet, bemötande och om man upplever att man fått hjälp. Flera kommentarer pekar på att brukarperspektivet är svagt och behöver utvecklas när det gäller barnens och föräldrarnas uppfattningar om placeringarna.

I många län beskrivs att det pågår arbete för att förbättra verksamhetsuppföljningen, t. ex att man utarbetar enkäter och utvecklar användandet av kvalitetsindikatorer för verksamheten barn och unga. Ett län håller på och utvecklar och testar en modell för att följa upp HVB-vården, tillsammans med Södertörnskommunerna i Stockholms län.

I de större kommunerna finns verksamhetsutvecklare som exempelvis gör tillfälliga uppföljningsinsatser, t.ex. av sammanbrott i placeringar. Det framgår också att man i några kommuner anställt controllers för att gå igenom arbetsprocesser, mål, nyckeltal, och kvalitetsindikatorer). I några kommuner rapporteras det om att man inrättat särskilda tjänster i syfte att följa upp placeringarna kontinuerligt.

4) **VAD bygger uppgifterna i verksamhetsuppföljningen under senaste året på, avseende barn och unga placerade i familjehem och HVB?** (flera svarsalternativ möjliga)

Uppgifterna i verksamhetsuppföljningarna bygger främst på kommunens verksamhetssystem (71%) men även Socialstyrelsens officiella statistik (43%) och BBIC (34%). I de öppna svaren finns kommentarer om att BBIC förvånande nog används i mindre utsträckning än man förväntat eftersom merparten av landets kommuner använder BBIC för dokumentation av barn- och unga ärenden. Någon frågar om det är så att BBIC-dokumenterna används för utredning men inte för uppföljning.

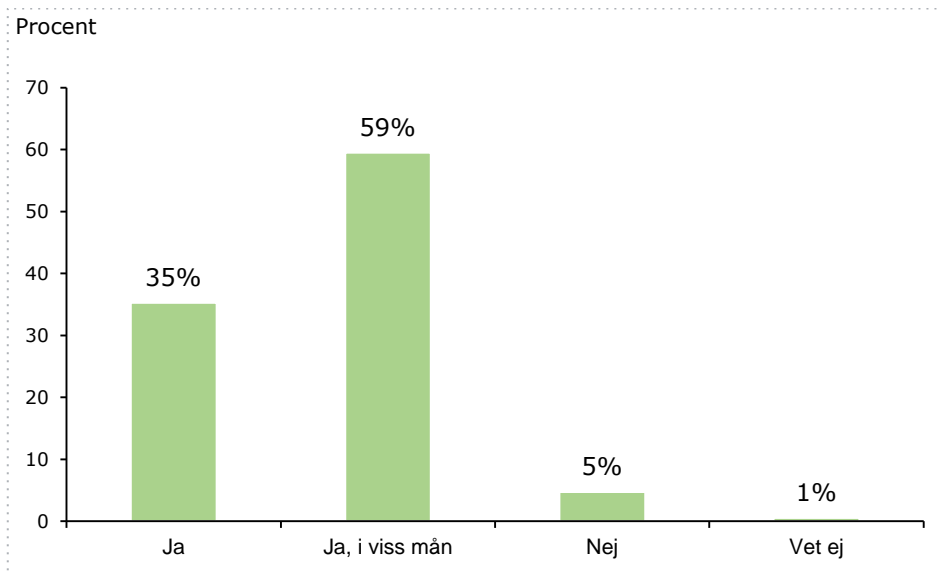
Uppgifter från öppna jämförelser (ÖJ) används i 31 % av kommunerna, vilket får anses lågt med tanke på att kommunerna regelbundet redovisar sådana uppgifter till Socialstyrelsen. Här har flera län påtalat att det finns ett utvecklingsbehov när det gäller att använda uppgifterna den lokala uppföljningen.

Lokalt framtagna enkäter och intervjuformulär används i 12% av kommunerna.

Bedömningsinstrumentet ADAD används i mycket liten skala (2%) likaså andra bedömningsinstrument. Behovet av stöd i form av bedömningsinstrument påtalas av flera län, vilket kan ha sin förklaring i att det i dagsläget endast finns fyra kvalitetsgranskade

bedömningsinstrument av Socialstyrelsen – ADAD;
Familjeklimat (FCS), SAVRY och SDQ.

5) Finns IT-stöd i er kommun som gör det möjligt att ta ut uppgifter för verksamhetsuppföljning när det gäller barn och unga placerade i familjehem eller HVB?

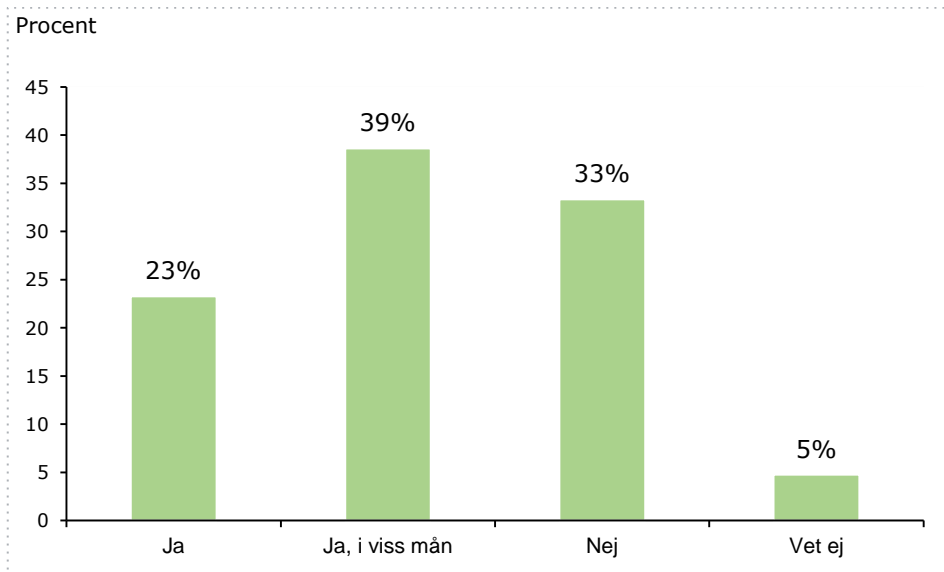

IT-stöd finns tillgängligt i de flesta kommuner till viss del. En liten andel (5%) uppgav att inget IT-stöd finns.

Av de öppna svaren framgår att ”ja i viss mån” kan innebära att man får ut vissa uppgifter, t.ex. vårdkostnad, antal placeringar, men det finns ett stort behov av att kunna ta ut fler uppgifter. Det rapporteras också om problem med att sammanställa uppgifter från olika källor för verksamhetsuppföljning.

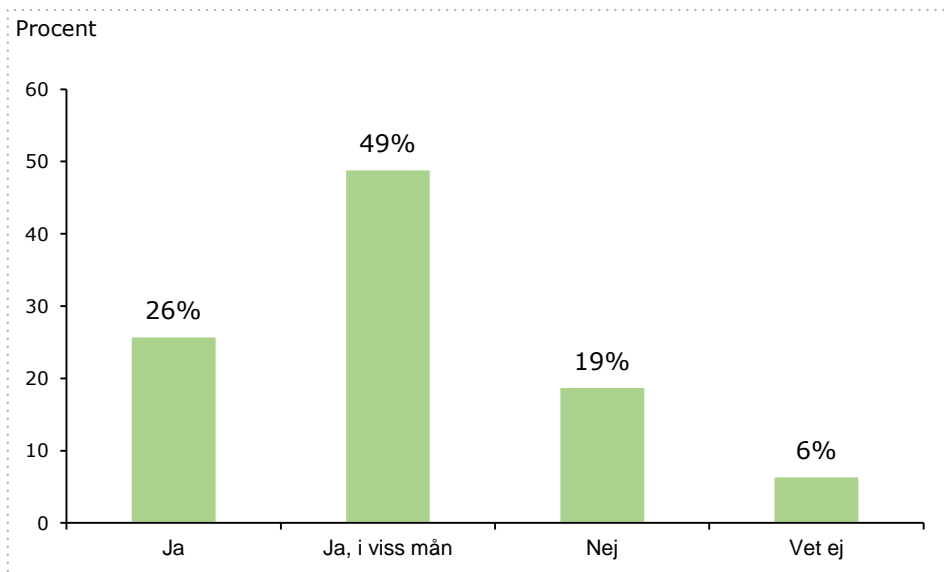
En annan kommentar är att mindre kommuner som inte har så många placeringar (kanske någon per år) inte upplever behovet av fungerande IT-stöd så stort.

6) Finns stödfunktioner, t.ex. statistikresurser, för att analysera och sammanställa uppgifter för verksamhetsuppföljning när det gäller barn och unga placerade i familjehem eller HVB?

En tredjedel av kommunerna (33%) anger att det saknas stödfunktioner i form av statistikresurser som kan bidra till att analysera och sammanställa uppgifter. Här nämns de mindre kommunerna med få placeringar som inte upplever behovet av statistikresurser så stort, ”de kan alla barnen” vilket kan tolkas som att man ”har det i huvudet” och gör uppföljningen manuellt.

7) Används resultaten från verksamhetsuppföljningen till förbättringsarbete (för att påtala och åtgärda mindre goda resultat)?

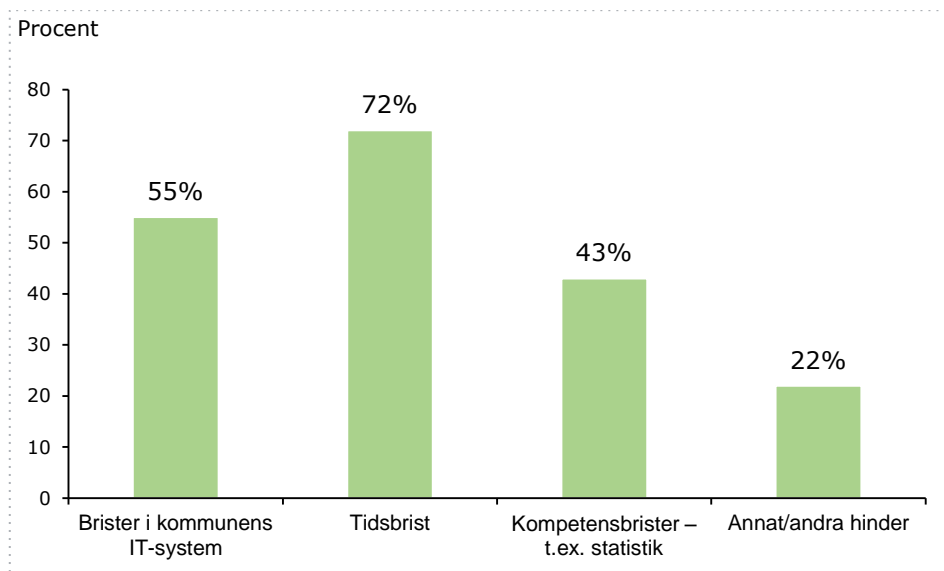

Sammanställningen visar att tre fjärdedelar (75%) av kommunerna mer eller mindre använder resultaten från verksamhetsuppföljningen i förbättringsarbetet, t.ex. för att påtala och åtgärda mindre goda resultat. Värt att notera är att hälften (49%) uppgivit att man gör det ”i viss mån” vilket ger utrymmer för tolkningar av i vilken grad förbättringsarbete faktiskt sker. I en kommentar efterlyses konkreta exempel på hur kommunerna använt uppföljningarna i förbättringsarbetet, att det kan det finnas goda idéer som är värdefulla att sprida kommunerna emellan.

I en femtedel (19%) av kommunerna uppgav man att man inte använder uppföljningen i förbättringsarbete. Några kommuner uppmärksammar här på svårigheten med ”krångel i systemen”, att inte kunna plocka ut de data som matats in.

8) Vilka hinder finns för att genomföra verksamhetsuppföljning när det gäller barn och unga placerade i familjehem och HVB i er kommun?

(flera svarsalternativ möjliga)

Tidsbrist är enligt undersökningen det hinder som är det mest framträdande (72%) hindret. Av kommentarerna framgår det skulle behövas mer tid för verksamhetsuppföljning, att det är svårt att hinna beroende på personalomsättning där tid istället går åt till att skola in ny personal. Hög arbetsbelastning är ett annat skäl.

Brister i IT-system (55%) handlar t.ex. om att man i kommunen nyss bytt datasystem eller att systemen inte är uppbyggda så att de möjliggör uttag och sammanställningar av data från flera källor. Det framgår också att kommunerna måste bli bättre på att ställa krav på IT-leverantörerna när det gäller vad systemen ska kunna leverera i form av utdata.

Kompetensbrister rapporteras från 43% av kommunerna, vilket är den fråga som fått de flesta kommentarerna. Det beskrivs i ordslag som att ”det finns ingen tradition att arbeta med systematisk uppföljning”, ”bristande insikt om värdet av uppföljning”, ”det saknas metoder och rutiner”, ”problem med att utforma enkäter”.

Det rapporteras också finnas en stor osäkerhet kring; Vad ska mätas? Vilka redskap ska användas för att mäta? Vem ska mäta? Hur ska resultaten användas? Någon menar att uppföljning kräver djupgående analyser som ibland gränsar till rena forskningsfrågor, vilket kommunerna ofta inte har kompetens eller resurser att göra själva.

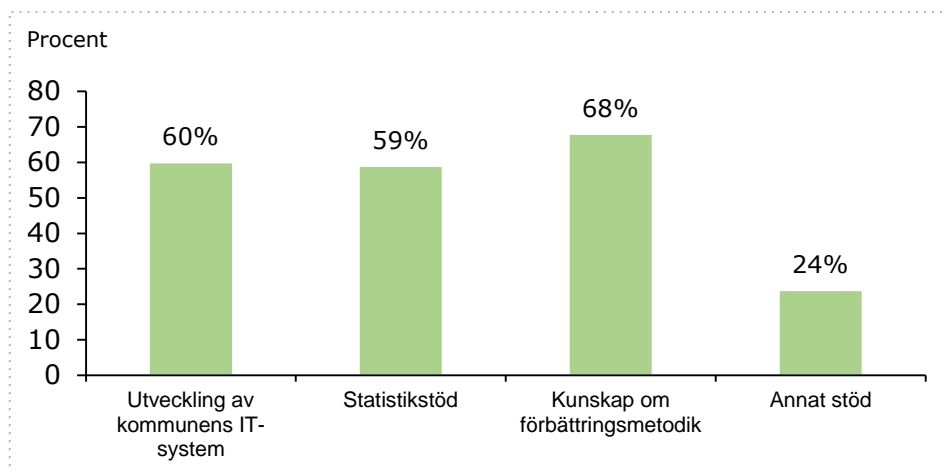
Behovet av kunskapsutveckling kommenteras av flera, t.ex. att det saknas användbara indikatorer för verksamhetsuppföljning inom IFO. Behovet av enkla och bra instrument att använda för uppföljning på gruppnivå efterlyses.

Några menar att dokumentationssystemen behöver utvecklas, t.ex. att det saknas utrymme för att beskriva barns och föräldrars upplevelser av insatsens och dess effekter. Det finns också kommentarer om BBIC och att det behöver utvecklas ”idag går det inte att få ut något intressant eller sammanställa information från BBIC”.

Kommentarer till Annat (22%) är exempelvis att mindre kommuner som inte har tillräckligt underlag har svårt att dra slutsatser. Bristande stöd i organisationen och svagt intresse från politiker och ledning är andra exempel på hinder. Några tar även upp budget och ekonomi som ett hinder för verksamhetsuppföljning.

9) **Vilket stöd skulle behövas till er kommun för att bättre följa upp verksamheten när det gäller barn och unga placerade i familjehem och HVB?**

(flera svarsalternativ möjliga)

Kunskap om förbättringsmetodik (68%) är det område där behovet av stöd rapporteras som högst. Därefter kommer utvecklingsbehov av IT-system (60%) och statistikstöd (59%).

I flera kommentarer efterlyses tydliga riktlinjer hur verksamhetsuppföljningen ska gå till inklusive någon slags mall för detta. Det skulle hjälpa kommunerna i arbetet med att ta fram en strategi och en plan samt rutiner för sin uppföljning, kopplat till nämndens mål, behov och förutsättningar.

Vidare efterfrågas redskap för uppföljningen, t.ex brukarenkäter och system för uppföljning av HVB och familjhem motsvarande UIV (Uppföljning av insatser när det gäller vuxna med missbruksproblematik). Behovet av statistikutveckling nämns också samt mer tillämpbar forskning om vad som är bra för placerade barn utifrån placeringsmiljö.

Utveckling av bedömningsinstrument är något som flera kommenterar. Tillgång till bedömningsinstrument finns i viss mån, t ex genom Journal Digital, men man vill ha stöd och utbildning för att komma igång. Behovet av bättre kompens för att analysera uppgifterna lyfts också fram.

Kompetensutveckling och satsningar på handläggare som arbetar med utredning och uppföljning inom barn- och ungdomsvården lyfts också fram för att öka status och minska personalomsättningen. Det skulle ge mer utrymme för uppföljningsarbetet.

Tid och personella resurser kommenteras också. Det finns kommentarer om att det behövs specialister på uppföljning eller i

vart fall personer som har möjlighet att arbeta koncentrerat med frågorna.

Det finns också synpunkter om att chefer och politiker behöver ha mer kunskap och förståelse om systematisk uppföljning och förbättringsarbete. Chefer måste styra arbetet så att inte uppgiftsinsamlandet tar överhanden över själva förbättringsarbetet. Resultat måste efterfrågas.

Vidare framgår det att flera kommuner önskar ett samlat nationellt stöd både vad gäller metoder och utformning av system för uppföljning.

I detta sammanhang påtalas också behovet av ett gemensamt nationellt IT-system med fungerande integrerat uppföljningssystem. Av kommentarerna framgår att ett systematiskt förbättringsarbete kräver anpassade IT-system och kunskap om systemens möjligheter

Samverkan med andra kommuner och även landsting och universitet är ytterligare exempel på stöd som behövs.

10) Planerat utvecklingsarbete kring systematisk uppföljning

	Medelvärde
Basuppgifter för systematisk uppföljning	1,8
Utveckla systematisk uppföljning – resultat av insatsen familjehem	3,2
Utveckla systematisk uppföljning – resultat av insatsen HVB	3,3
Brukarmedverkan – utveckla metoder för att fånga upp och systematisera barns och ungas erfarenheter	3,8
Utvecklingsarbete kring individuell uppföljning av enskilda barn – som grund för systematisk uppföljning	3,9
Annat alternativ, ange:	4,7
Utveckla metoder för att fånga upp och systematisera personalens beprövade erfarenheter	5,0

Fråga 10 riktade sig till utvecklingsledaren där uppgiften var att från 1-7 områden skatta det utvecklingsarbete som länen vill prioritera. Nära hälften av utvecklingsledarna valde att lämna frågan tom. Av kommentarerna från utvecklingsledarna framgår att de anser att alla områden är angelägna att utveckla men att de inte har haft mandat att prioritera. I flera län planeras fortsatta diskussioner med kommunerna kring vad som ska prioriteras. I flera län/regioner kommer det att ske när den nationella sammanställningen är klar.

Av det 10-talet län som svarat på frågan framgår av tabellen att basuppgifter för systematisk uppföljning är det som är högst prioriterat (vilket bl.a innebär att inventera vilka uppgifter som finns inmatade idag, t.ex BBIC men också vilka uppgifter som saknas). Utvecklingsarbete för att få fram resultat av familjehem och HVB ges prioritet nr 3. Utveckling för att kontinuerligt hämta in barnens och föräldrarnas uppfattning av insatserna ges prioritet 4. Utvecklingsarbete för att systematisera personalens erfarenheter prioriteras i något lägre grad.

Av kommentarerna framgår att det man ansett det svårt att prioritera eftersom alla områden bedöms relevanta och angelägna.

Under ”Annat” nämns ”Kunskapsläget när det gäller barn och unga”.

Bilaga 1 – Kommunens enkät

Introduktionsbrev

Enkät till kommunerna

om systematisk dokumentation och uppföljning (verksamhetsuppföljning) av barn och unga placerade i familjehem och HVB

Varför är kommunerna tillfrågade?

En prioriterad fråga inom ramen för BoU-satsningen med regionala utvecklingsledare är systematisk uppföljning av barn och unga placerade i familjehem och HVB. I de avsiktsförklaringar som länen/regionerna skickade in till SKL våren 2011 finns beskrivningar av planerat arbete kring ”systematisk uppföljning”, men oftast i allmänna ordalag. Många län nämner behovet av ”övergripande uppföljning” och ”lokal uppföljning” och planerar att inleda utvecklingsarbetet med en kartläggning. Några län har också vänt sig till SKL med frågan om vad som förväntas ingå i en sådan kartläggning. Vid en upptaktsdag med utvecklingsledarna och kontaktpersoner från länen i oktober 2011 diskuterades ett förslag till kartlägningsfrågor från SKL. Syftet med kartläggningen är att närmare inventera vilka utvecklingsbehov av *lokal uppföljning* som finns i länen och vad det regionala utvecklingsarbetet ska inriktas på, i den delen, men också vilket stöd regionerna kan behöva och vad som förväntas av SKL. (Mer om bakgrunden till systematisk uppföljning se sid 3.)

Hur besvaras enkäten?

Utvecklingsledaren/ eller motsvarande i varje län distribuerar enkäten till kommunerna. Enkäten besvaras på det sätt som är överenskommet med utvecklingsledaren i länet.

I sammanhanget kan också tilläggas att en del län kommer att komplettera med andra frågor, utöver lokal uppföljning, som har relevans för utvecklingsarbetet. Detta görs lämpligen i en särskild enkät.

Hur redovisas och sammanställs svaren?

Kommunerna lämnar sedan svaren på enkäten till utvecklingsledaren som sammanställer länets resultat på en särskild sammanställningsblankett och skickar den till SKL, som sammanställer svaren. Resultatet av enkäten presenteras till län och kommuner runt årsskiftet 2011/12. Resultaten kommer även att finnas tillgängliga på SKL:s projektplats för BoU-nätverket.

Frågor om enkäten

Frågor om enkäten besvaras av utvecklingsledaren/ eller motsvarande i länet

Kontaktuppgifter utvecklingsledaren (här skriver du in namn, e-post och tfn nr)

Eller till,

Sofie Silfverswärd

eller Kjerstin Bergman

Avdelningen för vård och omsorg,
omsorg,

Avdelningen för vård och

**Sveriges Kommuner och Landsting
Landsting**

Sveriges Kommuner och

Telefon: 072 - 217 96 30

Telefon: 08 452 76 57

E-post: sofie.silfversward@skl.se

E-post: kjerstin.bergman@skl.se

Bakgrund

Systematisk uppföljning av verksamheten, även kallad verksamhetsuppföljning eller lokal uppföljning, är en viktig del i utvecklingen av en evidensbaserad praktik (EBP) inom socialtjänsten. Lokal uppföljning bidrar till ökad kunskapsbildning och kunskapsstyrning och kan fungera som underlag för prioriteringar och lokalt förbättringsarbete. Intressenter för lokal uppföljning är beslutsfattare, personal och brukare, d.v.s. barn unga och deras vårdnadshavare.

Av rapporten *På väg mot en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten*

(Socialstyrelsen & SKL 2011) framgår att lokal uppföljning är ett tämligen utvecklat område, det sker t.ex. ingen lokal systematisk uppföljning av effekter av insatser.

Påfallande är också hur utvecklade kommunernas IT-baserade uppföljningssystem är och dessa system integrerar i mycket begränsad utsträckning data och erfarenheter från olika källor och uppföljningssystem. Erfarenheter från ASI (Addition Severity Index) visar också att kommunerna har svårigheter att analysera framtagna data och dra slutsatser av resultaten i syfte att åtgärda och förbättra arbetet. En slutsats i rapporten *På väg mot en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten* är att det behöver läggas stora resurser framöver för att utveckla system och verktyg för verksamhetsuppföljning och förbättringsarbete. Om inte verksamheter och yrkesgrupper har anpassade uppföljningsverktyg och gemensamt språk för att beskriva klienternas tillstånd och behov samt effekter av insatser minskar möjligheterna att utveckla arbetssätt och metoder.

Individuell uppföljning av enskilda barn och unga är tydligt reglerat i lag och förordning. Vad uppföljningen av den sociala barn- och ungdomsvården i sig ska innehålla framgår dock inte lika tydligt. Krav på socialnämnden att följa upp den egna verksamheten finns i kvalitetsparagrafen, 3 kap 3 § SoL, som infördes i SoL år 1998. Socialstyrelsen har förtydligat detta i sina föreskrifter (SOSFS 2006:11 och kommande SoSFS 2011:9) I fokus för den systematiska uppföljningen står verksamhetens resultat – där t.ex. undersökningar av brukares och personalens syn förväntas ingå. Anledningen till att SKL lägger fokus på systematisk lokal uppföljning inom BoU-området är att den i olika sammanhang pekats ut som en strategiskt viktig fråga. Den har hög prioritet bland SKL:s medlemmar, den utpekats särskilt i BoU-överenskommelsen och i överenskommelsen om stöd till föräldrar med missbruksproblematik och så vidare.

Enkät till kommunerna om systematisk dokumentation och uppföljning (verksamhetsuppföljning) av barn och unga placerade i familjehem eller HVB

Du besvarar enkäten på det sätt som är överenskommet med utvecklingsledaren i ditt län, t.ex. i samtal med utvecklingsledaren eller på egen hand.

Om du ska fylla i enkäten på egen hand kan du göra på tre sätt. (Välj det som passar dig bäst.)

1. Fyll i enkäten elektroniskt och e-posta svaret till utvecklingsledaren. Spara först enkäten efter att du öppnat bilagan. Dubbelklicka på den ruta du önskar kryssa i och välj kryssalternativ ”Markerad”. Rutan kryssas då för elektroniskt. När enkäten är ifylld mejlar du den till utvecklingsledaren.
2. Fyll i enkäten elektroniskt, skriv ut svaret på papper och posta till utvecklingsledaren.
3. Skriv ut enkäten på papper, fyll i för hand och posta till utvecklingsledaren.

Resultaten sammanställs sedan på länsnivå respektive riksnivå och återkopplas till kommunen.

Uppgiftslämnare

Kommun:

Namn

Befattning:

- 1) Redovisade er kommun under senaste året verksamhetsuppföljning där det ingick uppgifter om barn- och unga placerade i familjehem eller HVB?**

- Ja
 Nej (gå vidare till fråga 5)

Enkäten fortsätter på
nästa sida →

2) Vilka var under det senaste året mottagare av verksamhetsuppföljningen avseende barn och unga placerade i familjehem och HVB? (flera svarsalternativ möjliga)

- Politiker
- Chefer inom socialtjänsten
- Handläggare och annan berörd personal inom socialtjänsten
- Brukare (barn, unga och/eller vårdnadshavare)
- Annan, ange

3) VILKA uppgifter redovisades i er verksamhetsuppföljning under det senaste året avseende barn och unga placerade i familjehem eller HVB³? (flera svarsalternativ möjliga)

Markera med kryss vilka uppgifter som redovisas:

- Uppgifter om nämndens verksamhetsmål med inriktning på placerade barn och unga
- Uppgifter om budget för vårdkostnader.
- Uppgifter om laguppfyllelse – (t.ex. 6-månaders gräns för omprövningar/ överväganden eller andra lagkrav)
- Uppgifter om verksamhetens arbetsprocesser (t.ex. rutiner för extern och intern samverkan)
- Uppgifter om de placerade barnen/unga under ett år (t.ex. antal placerade barn/unga eller andra uppgifter från den officiella statistiken Barn och unga - insatser)
- Uppgifter om barnet/den unge vid avslut av placeringen (t.ex. skäl till avslut eller andra uppgifter som *inte* ingår i den officiella statistiken Barn och unga – insatser)
- Uppgifter om personalen och deras förutsättningar (t.ex. utbildning)
- Resultat av insatsen – HVB. (t.ex. med hjälp av bedömningsinstrument eller genom måluppfyllelse)
- Resultat av insatsen – familjehem (t.ex. med hjälp av bedömningsinstrument eller måluppfyllelse)
- Barn och ungas uppfattning om insatsen och dess resultat
- Vårdnadshavares uppfattning om insatsen och dess resultat
- Personalens uppfattning om insatsen och dess resultat
- Vårdgivares uppfattning om insatsen och dess resultat
- Andra uppgifter, ange

³ Fråga 3 bygger på Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om kvalitetsledningssystem (SOSFS 2006:11) med tillhörande handbok, där framgår det att den systematiska uppföljningen bör innehålla information om:

- Klienternas förväntningar och upplevelse av kvalitet
- De sociala insatsernas innehåll och resultat
- Verksamhetens processer och hur de uppfyller gällande mål
- Personalens uppfattning om sin arbetssituation och andra förutsättningar för att utföra socialtjänstens uppgifter

I fråga 3 finns vissa exempel inom parentes. Exempelen är inte på något sätt uttömmande utan syftar bara till att ange vad området kan innefatta.

- 4) **VAD bygger uppgifterna i verksamhetsuppföljningen under senaste året på, avseende barn och unga placerade i familjehem och HVB?** (flera svarsalternativ möjliga)

Markera med kryss vilka uppgifter som använts

- Kommunens verksamhetssystem
- Barns behov i centrum (BBIC)
- Adolescent Drug Abuse Diagnosis (ADAD)
- Andra bedömningsinstrument än ADAD
- Lokala enkäter, intervjuer
- Socialstyrelsens officiella statistik (Barn och unga – insatser)
- Öppna Jämförelser (ÖJ) barn och unga
- Annat, ange

- 5) **Finns IT-stöd i er kommun som gör det möjligt att ta ut uppgifter för verksamhetsuppföljning när det gäller barn och unga placerade i familjehem eller HVB?**

- Ja
- Ja, i viss mån
- Nej
- Vet ej

- 6) **Finns stödfunktioner, t.ex. statistikresurser, för att analysera och sammanställa uppgifter för verksamhetsuppföljning när det gäller barn och unga placerade i familjehem eller HVB?**

- Ja
- Ja, i viss mån
- Nej
- Vet ej

- 7) **Används resultaten från verksamhetsuppföljningen till förbättringsarbete (för att påtala och åtgärda goda/mindre goda resultat)?**

- Ja
- Ja, i viss mån
- Nej
- Vet ej

- 8) **Vilka hinder finns för att genomföra verksamhetsuppföljning när det gäller barn och unga placerade i familjehem och HVB i er kommun?** (flera svarsalternativ möjliga)

- Brister i kommunens IT-system
- Tidsbrist
- Kompetensbrister – t.ex. statistik
- Annat/andra hinder, ange.....

- 9) **Vilket stöd skulle behövas till er kommun för att bättre följa upp verksamheten när det gäller barn och unga placerade i familjehem och HVB?** (flera svarsalternativ möjliga)

- Utveckling av kommunens IT-system
- Statistikstöd

- Kunskap om förbättringsmetodik
 Annat stöd,
ange.....

Tack för din medverkan!

Om du fyller i enkäten på egen hand kan du göra det elektroniskt eller på papper. Se vidare instruktionerna på första sidan av enkäten. Lämna eller skicka den ifyllda enkäten till utvecklingsledaren i länet.

Bilaga 2 – Länens sammanställningsenkät

Sammanställningsunderlag från länen om systematisk dokumentation och uppföljning (verksamhetsuppföljning) av barn och unga placerade i familjehem eller HVB

Sammanställda uppgifter från:

Län/region:

Totalt antal kommuner i länet/regionen kommuner

Antal kommuner som besvarat enkäten kommuner

Utvecklingsledarens namn:

- 1) Redovisade er kommun under senaste året verksamhetsuppföljning där det ingick uppgifter om barn- och unga placerade i familjehem eller HVB?

___ Ja

___ Nej (gå vidare till fråga 5)

Sammanfattning av öppna svar och övrig reflektion:

2) Vilka var mottagare av verksamhetsuppföljningen under det senaste året avseende barn och unga placerade i familjehem och HVB? (flera svarsalternativ möjliga)

Antal kommuner som kryssat för respektive svarsalternativ i ditt län/din region

- Politiker
 - Chefer inom socialtjänsten
 - Handläggare och annan berörd personal inom socialtjänsten
 - Brukare (barn, unga och/eller vårdnadshavare)
 - Annan, ange
- Sammanfattning av öppna svar och övrig reflektion:*

3) VILKA uppgifter redovisades i er verksamhetsuppföljning under det senaste året avseende barn och unga placerade i familjehem eller HVB⁴? (flera svarsalternativ möjliga)

Antal kommuner som kryssat för respektive svarsalternativ i ditt län/din region

- Uppgifter om nämndens verksamhetsmål med inriktning på placerade barn och unga
- Uppgifter om budget för vårdkostnader.
- Uppgifter om laguppfyllelse – (t.ex. 6-månaders gräns för omprövningar/ överväganden eller andra lagkrav)
- Uppgifter om verksamhetens arbetsprocesser (t.ex. rutiner för extern och intern samverkan)
- Uppgifter om de placerade barnen/unga under ett år (t.ex. antal placerade barn/unga eller andra uppgifter från den officiella statistiken Barn och unga - insatser)
- Uppgifter om barnet/den unge vid avslut av placeringen (t.ex. skäl till avslut eller andra uppgifter som *inte* ingår i den officiella statistiken Barn och unga – insatser)
- Uppgifter om personalen och deras förutsättningar (t.ex. utbildning)
- Resultat av insatsen – HVB. (t.ex. med hjälp av bedömningsinstrument eller genom måluppfyllelse)
- Resultat av insatsen – familjehem (t.ex. med hjälp av bedömningsinstrument eller måluppfyllelse)
- Barn och ungas uppfattning om insatsen och dess resultat
- Vårdnadshavares uppfattning om insatsen och dess resultat
- Personalens uppfattning om insatsen och dess resultat
- Vårdgivares uppfattning om insatsen och dess resultat
- Andra uppgifter, ange

.....
Sammanfattning av öppna svar och övrig reflektion:

⁴ Fråga 3 bygger på Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om kvalitetsledningssystem (SOSFS 2006:11) med tillhörande handbok, där framgår det att den systematiska uppföljningen bör innehålla information om:

- Klienternas förväntningar och upplevelse av kvalitet
- De sociala insatsernas innehåll och resultat
- Verksamhetens processer och hur de uppfyller gällande mål
- Personalens uppfattning om sin arbetssituation och andra förutsättningar för att utföra socialtjänstens uppgifter

I fråga 3 finns vissa exempel inom parentes. Exempelen är inte på något sätt uttömmande utan syftar bara till att ange vad området kan innefatta.

4) VAD bygger uppgifterna i verksamhetsuppföljningen under senaste året på, avseende barn och unga placerade i familjehem och HVB? (flera svarsalternativ möjliga)

Antal kommuner som kryssat för respektive svarsalternativ i ditt län/din region

- Kommunens verksamhetssystem
 - Barns behov i centrum (BBIC)
 - Adolescent Drug Abuse Diagnosis (ADAD)
 - Andra bedömningsinstrument än ADAD
 - Lokala enkäter, intervjuer
 - Socialstyrelsens officiella statistik (Barn och unga – insatser)
 - Öppna Jämförelser (ÖJ) barn och unga
 - Annat, ange
- Sammanfattning av öppna svar och övrig reflektion:*

5) Finns IT-stöd i er kommun som gör det möjligt att ta ut uppgifter för verksamhetsuppföljning när det gäller barn och unga placerade i familjehem eller HVB?

Antalet kommuner som kryssat för respektive svarsalternativ i ditt län/din region

- Ja
 - Ja, i viss mån
 - Nej
 - Vet ej
- Sammanfattning av öppna svar och övrig reflektion:*

6) Finns stödfunktioner, t.ex. statistikresurser, för att analysera och sammanställa uppgifter för verksamhetsuppföljning när det gäller barn och unga placerade i familjehem eller HVB?

Antalet kommuner som kryssat i respektive svarsalternativ i ditt län/din region

- Ja
- Ja, i viss mån
- Nej
- Vet ej

Sammanfattning av öppna svar och övrig reflektion:

7) Används resultaten från verksamhetsuppföljningen till förbättringsarbete (för att påtala och åtgärda goda/mindre goda resultat)?

Antalet kommuner som kryssat för respektive svarsalternativ i ditt län/din region

- Ja
- Ja, i viss mån
- Nej
- Vet ej

Sammanfattning av öppna svar och övrig reflektion:

8) Vilka hinder finns för att genomföra verksamhetsuppföljning när det gäller barn och unga placerade i familjehem och HVB i er kommun? (flera svarsalternativ möjliga)

Antalet kommuner som kryssat för respektive svarsalternativ i ditt län/din region

- Brister i kommunens IT-system
- Tidsbrist
- Kompetensbrister – t.ex. statistik
- Annat/andra hinder, ange

Sammanfattning av öppna svar och övrig reflektion:

9) **Vilket stöd skulle behövas till er kommun för att bättre följa upp verksamheten när det gäller barn och unga placerade i familjehem och HVB? (flera svarsalternativ möjliga)**

Antal kommuner som kryssat i respektive svarsalternativ i ditt län/din region

- Utveckling av kommunens IT-system
- Statistikstöd
- Kunskap om förbättringsmetodik
- Annat stöd, ange

.....
Sammanfattning av öppna svar och övrig reflektion:

10) **Planerat utvecklingsarbete kring systematisk uppföljning?**

I avsiktsförklaringarna beskriver flertalet län att man planerar starta utvecklingsarbete kring systematisk uppföljning. En del län redogör för det tänkta utvecklingsarbetet i allmänna ordalag; t ex ”utveckla BBIC-statistiken”, ”ta fram modeller för uppföljning av vården”, ”testa modell för uppföljning av HVB som bygger på SKL:s vägledning”, ”utveckla brukarmedverkan för barn”. Många län beskriver inte närmare vad utvecklingsarbetet ska bestå av eftersom man planerar att inleda med att kartlägga situationen i länet för att därefter precisera det fortsatta arbetet.

Alla län kanske inte har planer på att utveckla systematisk uppföljning. Utgångspunkten är länens ansökan – oavsett vad man vill utveckla behövs preciseringar för att i nästa steg ta ställning till vilket stöd som behövs. Ange, om möjligt vad man i kommunerna/länet planerar att utveckla?

Ett eller flera av nedanstående alternativ

Rangordna med siffror 1-7 vad ni som region planerar att utveckla, där 1 motsvarar hög prioritet och 7 har mindre prioritet

- Basuppgifter för systematisk uppföljning** – Laguppfyllelse, handlägningsprocess, arbetsprocess, uppgifter om de placerade barnen vid olika tidpunkter, personalens förutsättningar. Basuppgifterna kan användas för att få en allmän bild av verksamheten men kan också fungera som bakgrundsvariabler vid beskrivning av insats och resultat av insats. (Basuppgifterna bygger på uppgifter ur kommunernas verksamhetssystem, BBIC- formulären, bedömningsinstrument, Socialstyrelsens officiella barn och unga statistik, öppna jämförelser m.m.)
- Utveckla systematisk uppföljning – resultat av insatsen HVB**
- Utveckla systematisk uppföljning – resultat av insatsen familjehem**
- Brukarmedverkan – utveckla metoder för att fånga upp och systematisera barns och ungas erfarenheter**

— **Utveckla metoder för att fånga upp och systematisera personalens beprövade erfarenheter**

— **Utvecklingsarbete kring individuell uppföljning av enskilda barn – som grund för systematisk uppföljning**

— **Annat alternativ, ange**

Övriga synpunkter på kartläggningen
